

СЕКЦІЯ: ІНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ ТУРИЗМУ ТА РЕКРЕАЦІЇ

УДК338.48-53

Артеменко Л.Б., к. е. н., доц.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ РЕКРЕАЦІЙНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Artemenko L. B., Ph.D., Assoc Prof.

PROBLEMS STATE REGULATION OF RECREATIONAL SERVICES IN UKRAINE

Визначальний сектор економіки України – рекреаційний потенціал (одна із форм раціонального використання вільного часу, яка спрямована на підвищення якості людського капіталу) потребує активного реформування, а саме: використання ефективних методів та напрямів його управління, державного регулювання цього процесу.

Окреслимо проблемні питання функціонування сучасного рекреаційного комплексу України, у розв'язанні яких роль держави є визначальною.

1. Неврегульованість відносин між органами місцевого самоврядування та власниками недіючих закладів відпочинку та оздоровлення у чинному законодавстві.

2. Відсутність цілеспрямованого розвитку нових організаційних структур – кластерів (об'єднання різних організацій – підприємницьких структур, наукових установ, туроператорів, закладів харчування, готелів, костелів, органів державного управління), що забезпечують розвиток горизонтальної інтеграції з формуванням сітєвих структур та сприяють підвищенню економічного розвитку регіону.

3. Слабкий контроль за об'єктами історико-культурного призначення. Розташування значної частини пам'яток та об'єктів культурної спадщини на територіях, що перебувають у приватній власності або на розпайованих землях, у той час коли Земельний кодекс України визначає їх як окремий вид цільового призначення.

4. Не зацікавленість з боку місцевих громад у проголошенні територій курортами місцевого або державного значення, оскільки відсутнє належне сприяння, мотиваційний механізм з боку держави щодо підтримки наявної інфраструктури на рекреаційних територіях. Така ситуація зумовлює хаотичну забудову придатних для цього територій.

Отже, виходячи із зазначених проблем, перед державною владою постає завдання розробити оптимальну модель регулювання розвитку рекреаційної діяльності, яка б збалансувала інтереси всіх учасників рекреаційного процесу. У світовій практиці виділяють чотири моделі рекреаційної діяльності, які сприяють високій соціально-економічній ефективності функціонування країн світу.

Перша – характеризується відсутністю централізованого органу – туристичної адміністрації, всі питання галузі вирішуються на принципах ринкової самоорганізації. Така модель (наприклад у США) використовується у тому випадку, коли суб'єкти туристичної діяльності вирішують проблеми самостійно, або коли туристична індустрія не відіграє для національної економіки вирішальної ролі.

Друга – передбачає наявність центрального органу управління, який здійснює контроль над усіма туристичними підприємствами країни. Інструментарієм державного управління є: рекламна та маркетингова діяльність, залучення інвестицій в туристичну індустрію, розвиток туристичної інфраструктури. Притаманна країнам, що

розвиваються, з перехідною економікою, в яких туризм виступає вагомим джерелом надходжень до бюджету та однією з пріоритетних галузей економіки. Зазначена модель державного регулювання має широке застосування у Єгипті, Мексиці, Туреччині [1].

Третя модель - «європейська», яка діє у розвинених європейських державах (Франція, Іспанія, Велика Британія, Італія), на долю яких, згідно з даними ВТО, припадає близько 1/3 прибутків від міжнародного туризму [2]. Питання розвитку туристичної галузі вирішуються органами управління на рівні галузевого підрозділу, які включають: розробку нормативно-правової бази, координацію діяльності регіональної й виконавчої влади, міжнародне співробітництво, координацію маркетингової діяльності, управління туристичними представництвами своєї країни за кордоном. [1]. Центральне місце у такій моделі належить співробітництву та взаємодії адміністративних органів влади із приватним сектором, що в результаті спричиняє появу змішаних інститутів туристичної галузі – державно-приватного партнерства.

Четверта модель – змішана, яка передбачає створення комбінованого міністерства, що охоплює поряд із туристичною діяльністю суміжні галузі. Характерними ознаками такої моделі є визначення туристичної галузі пріоритетною для країни, чіткий розподіл повноважень між центральною та регіональною туристичними адміністраціями (знайшла практичне втілення у Індії та Малайзії) [1].

В Україні у результаті ринкових перетворень практично весь курортно-рекреаційний комплекс залишився у веденні незалежних профспілок на спірних правових підставах. Зрозуміло, що рекреаційні ресурси країни в умовах невизначеності законного власника, недосконалості нормативно-правової бази, несприятливого інвестиційного клімату, низької ділової активності не можуть ефективно використовуватися. Саме процеси децентралізації, що започатковуються в нашій державі, провідна та активна позиція місцевого самоврядування, повинні подолати ці проблеми.

З огляду на ситуацію, що склалася у вітчизняній рекреаційній галузі, найбільш економічно ефективною та соціально привабливою, на наш погляд, було б використання такої моделі, яка поєднає принципи ринкового механізму галузі з функціонуванням профільного підрозділу координації нормативно-правової та маркетингової діяльності. При цьому держава мала б забезпечити передачу інститутам місцевого самоврядування та бізнесу функції безпосереднього управління об'єктами рекреації, залишивши за собою роль регулятора розвитку рекреаційного комплексу. Саме таке державно-приватне партнерство у питаннях координації діяльності галузі провідними країнами світу вивели їх на позиції лідерства.

Одне із завдань у напрямі трансформації державного регулювання рекреаційної діяльності в Україні – розмежування об'єктів нерухомості між органами державного управління, місцевого самоврядування та бізнесу з делегуванням місцевій владі прав на розвиток туризму, використання об'єктів культурної й природної спадщини. Об'єднання зусиль влади, бізнесу та інституцій створює стимули до співпраці учасників, є запорукою підвищення конкурентоспроможності послуг та зростання соціально - економічного потенціалу регіону.

Перелік посилань

1. Давидова О.Г. Моделі державного регулювання розвитку туристичної діяльності: світовий досвід // «Ефективна економіка» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1480>.

2. Офіційний сайт Всесвітньої туристської організації (World Tourism Organization UNWTO) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www2.unwto.org/ru>.